RAPORT

z realizacji działań strażniczych

Biura Monitoringu

Kujawsko-Pomorskiej Federacji Organizacji Pozarządowych

„Korzystasz ze środków unijnych?
Pomóż je planować!”

Toruń, 05 września 2013 roku

KAPITAŁ LUDZKI
CZŁOWIEK – NAJLEPSZA INWESTYCJA!
UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ SPOŁECZNY
Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Raport powstał w ramach projektu „Kujawsko-Pomorska Federacja Organizacji Pozarządowych – rzecznik organizacji i partner we współpracy międzysektorowej" współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Projekt ten jest realizowany w ramach Poddziałania 5.4.2 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki przez dwie organizacje pozarządowe – Pomorską Fundację Rozwoju, Kultury i Sztuki oraz Kujawsko-Pomorską Federację Organizacji Pozarządowych. Raport jest publikacją upowszechnianą nieodpłatnie.

Raport obejmuje okres: 11.2012-08.2013

Streszczenie raportu

Raport dotyczy działalności Kujawsko-Pomorskiej Federacji Organizacji Pozarządowych, a dalej również licznego grona organizacji pozarządowych, w odniesieniu do przygotowań województwa kujawsko-pomorskiego do tzw. kolejnej perspektywy finansowej funduszy unijnych 2014-2020. Opisane w raporcie działania, ich kolejne etapy i rezultaty pokazują dobitnie jak ważna jest konsekwencja i aktywność organizacji III sektora w kontaktach międzysektorowych. Tematyka działań przedstawionych w materiale dotyczy zabiegów organizacji o jak najbardziej efektywne wydatkowanie środków unijnych w regionie oraz o jak najlepsze przygotowanie województwa do wydatkowania unijnego wsparcia. Przy czym, aby zabiegi te były skuteczne, niezbędne okazały się trzy elementy: 1* konsekwentne domaganie się od regionalnych władz włączenia reprezentantów organizacji pozarządowych do zespołu przygotowującego zasady wydatkowania unijnych środków, 2* mobilizacja środowiska pozarządowego przy wyłonieniu reprezentantów sektora do pracy w tym zespole oraz 3* aktywność reprezentantów III sektora w trakcie prac grupy.

Raport pokazuje praktykę kontaktów organizacji z administracją regionalną (oficjalne pytania i odpowiedzi, aktywność mediów, mechanizmy podejmowania decyzji), aktywność środowiska pozarządowego w ubieganiu się o udział w międzysektorowej grupie (konieczność wypracowania zasad wyboru), jak i zaangażowanie III sektora w przygotowanie postulatów i propozycji do programu regionalnego, który opisać ma pomysł województwa na efektywne wydatkowanie unijnych środków w kolejnych siedmiu latach (formy kontaktu, zainteresowanie, wyniki).

I. Problemy badawcze i cele działań strażniczych

Organizacje pozarządowe i „świat środków unijnych"

Na początek odrobina statystyki: jeden na 13 projektów dofinansowanych z funduszy Unii Europejskiej jest realizowany przez fundację lub stowarzyszenie. Domeną organizacji pozarządowych są projekty „miękkie", bo aż 11% wartości wszystkich inwestycji w kapitał ludzki stanowią projekty fundacji i stowarzyszeń. Wśród tych działań wyróżniają się przedsięwzięcia NGO związane z integracją społeczną (16% wartości wszystkich projektów z tej dziedziny), a także związane z podnoszeniem kompetencji pracowników i promowaniem przedsiębiorczości i innowacji (13%). To dane za lata 2007-2011 zebrane przez serwis Moja Polis. Liczba organizacji, które korzystały ze środków UE jest więc duża, a z pewnością jeszcze większa jest liczba organizacji, które o środki te aplikowały. Dzięki pozyskiwanym dotacjom organizacje nie tylko realizują swoje cele i obejmują pomocą i działaniami coraz większą liczbę osób, ale również dysponują coraz większymi budżetami.

Między 2007 a 2013 rokiem system wdrażania środków unijnych w Polsce rozrósł się, nie tylko w wymiarze instytucjonalnym, ale głównie w zakresie coraz bardziej szczegółowych regulacji, które opisują zasady wykorzystania środków w ramach poszczególnych programów (tzw. programów operacyjnych) współfinansowanych z UE. Zakres i liczba rozmaitych regulacji wymagają od wszystkich projektodawców dużej wiedzy, ale też gotowości do śledzenia zmian w tych regulacjach. Tym samym, **każda z organizacji korzystających z funduszy strukturalnych 2007-2013 zdobyła specyficzne doświadczenia wynikające z ubiegania się o środki w konkursach, z realizacji i rozliczania projektów, a także kontroli ich wydatkowania**.

Naturalną konsekwencją tych doświadczeń są dyskusje w środowisku organizacji nad zasadnością i czytelnością regulacji, przejrzystością systemu, praktyką wdrażania zasad w projektach itp. Skala i zakres systemu wdrażania powoduje, że organizacje, podobnie jak i projektodawcy z innych sektorów, natrafiają w pracy projektowej na wymogi i obowiązki, które śmiało można nazwać nieżyciowymi lub nielogicznymi. **Beneficjenci z przyjemnością dzielą się opowieściami o negatywnych doświadczeniach w kontaktach z instytucjami grantodawczymi** (tzw. pośredniczącymi i wdrażającymi), które dotyczą głównie nadinterpretacji przepisów lub przesadnej drobiazgowości w ich egzekwowaniu. Niektóre z tych doświadczeń urosły do kategorii anegdot. I niestety **każdy realizator projektu UE takie anegdoty zna, albo wręcz potrafi „poszczycić się" przynajmniej jedną satyryczną historyjką z praktyki realizacji projektu. Historyjką, która wynika właśnie z nieżyciowości i ogólnej gmatwaniny zasad okołoprojektowych.**

W kontekście wskazanej powyżej skali zainteresowania i aktywności organizacji III sektora w wydatkowaniu środków unijnych na społecznie ważne cele, jak i w kontekście znajomości (w tym tych nieżyciowych, a często wręcz szkodliwych) wymogów i licznych doświadczeń w realizacji projektów, **zaangażowanie w proces przygotowania do wdrażania programów operacyjnych za środki unijne w latach 2014-2020 wydaje się być obowiązkiem projektodawców z trzeciego sektora. Obowiązek ten wynika nie tylko z konieczności zabezpieczenia trwałości pomocy dla grup korzystających dotychczas ze wsparcia projektów unijnych, ale jest to także obowiązek moralny. Podmioty korzystające z dofinansowania unijnego, nie mogą pozostać bierne wobec regulacji programowych czy działań administracji, jeśli uważają je za błędne, szkodliwe lub absurdalne.** Pasywność taka byłaby wysoce nieobywatelska.

Jako zaangażowanie w ww. procesy programowania funduszy UE nie należy rozumieć wyłącznie przynależności do grup i zespołów roboczych, które – jak pokazuje praktyka podobnych działań – nierzadko przyjmują wyłącznie rolę biernego obserwatora i bezkrytycznego doradcy dla powstających rozwiązań. **Miarą zaangażowania i odpowiedzialności jest tu raczej aktywność, wypracowywanie własnych postulatów, stawianie kwestii do dyskusji, prowadzenie debaty nad zagadnieniami ważnymi dla reprezentowanego środowiska itp.** Inaczej udział przedstawicieli III sektora w ww. gremiach okazuje się bezproduktywny a czas poświęcony na uczestnictwo staje się czasem straconym. Sporządzony przez Ogólnopolską Federację Organizacji Pozarządowych raport "*Aktywność członków organizacji pozarządowych w wybranych ciałach dialogu. Trzeci raport z badania aktywności reprezentantów organizacji pozarządowych w Komitetach Monitorujących Programy Operacyjne perspektywy finansowej 2007-2013, oraz studium przypadku Rad Działalności Pożytku Publicznego*" (Warszawa 2012) nie pozostawia w tym zakresie żadnych wątpliwości. W pewnym wymiarze jego wyniki są dla organizacji pozarządowych druzgocące. W kontekście powyższego, dla Kujawsko-Pomorskiej Federacji Organizacji Pozarządowych zaangażowanie na rzecz włączania przedstawicieli NGO do procesu planowania wykorzystania wsparcia unijnego niesie dodatkowe ryzyko – na ile aktywnie, po uzyskaniu możliwości uczestnictwa w zespołach roboczych, przedstawiciele organizacji pozarządowych włączą się w działania?

Ponieważ większość organizacji członkowskich Kujawsko-Pomorskiej Federacji Organizacji Pozarządowych to projektodawcy programów unijnych, zwłaszcza Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (PO KL), Federacja już w 2011 roku podejmowała działania przygotowawcze pod kątem zaangażowania w tworzenie procedur i zasad do nowej perspektywy finansowej 2014-2020. Przedstawiciele Federacji brali m.in. udział w kursach szkoleniowych prowadzonych przez Ogólnopolską Federację Organizacji Pozarządowych, a dotyczących zasad partycypacji w politykach publicznych, funkcjonowania komitetów monitorujących programy unijne itp. Przedstawiciele Federacji brali także udział m.in. w wypracowywaniu alternatywnego sposobu wyłaniania projektów w PO KL (szerokie informacje na ten temat znalazły się w raporcie Federacji *„Szukanie najlepszych rozwiązań, czyli jak organizacje pozarządowe zmieniały zasady wyboru projektów w PO KL”*, Toruń 2013), przygotowaniach programów operacyjnych na l. 2014-2020 na poziomie centralnym (ogólnopolskim), jak i w konsultacjach Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do 2020 roku, która jest podstawą do planowania wykorzystania środków unijnych w województwie po 2013 roku. Działania którym dedykowany jest niniejszy raport realizowane były od 2012 roku, gdy to Federacja zbierała informacje o przygotowaniach do nowego okresu programowania w województwie kujawsko-pomorskim. W trakcie tych działań stwierdzono dwa podstawowe problemy:

1* opóźnienia w przygotowaniach województwa do perspektywy finansowej 2014-2020,
2* oparcie przygotowań wyłącznie o kadry administracji regionalnej.

Na pierwszy z problemów wskazywała niemożność uzyskania jakichkolwiek konkretów ws. przygotowań województwa (kwartały I-III 2012 roku), a drugi z problemów wynikał z analizy składu Zespołu ds. programowania przyszłej perspektywy finansowej UE na lata 2014-2020 powołanego przez zarząd województwa. Te dwie kwestie spowodowały, że Federacja rozpoczęła działania rzecznicze na rzecz włączenia organizacji w procesy programowania. Jakie były **główne kierunki tego zaangażowania**?

i. **Doprowadzenie do włączenia licznej reprezentacji organizacji pozarządowych do zespołów i grup przygotowujących program regionalny 2014-2020**

ii. **Aktywne zaangażowanie w prace zespołów i grup przygotowujących program regionalny 2014-2020**

iii. **Upowszechnianie wśród organizacji pozarządowych województwa informacji o przygotowaniach oraz o roli organizacji w tym procesie**

iv. Wypracowanie przez środowisko pozarządowe jak najlepszych rozwiązań do programu regionalnego 2014-2020 i ich przekazanie instytucji odpowiedzialnej za program

Jak pokazały doświadczenia, zwłaszcza okresu kwiecień-sierpień 2013 roku, dzięki aktywności wielu osób i organizacji udało się zrealizować wszystkie powyższe cele, oddziałując dalej niż planowała Federacja i angażując szersze kręgi zainteresowanych niż wstępnie zakładano. Niektóre z podjętych działań można uznać za sukces III sektora w województwie, a obawy co do poziomu aktywności przedstawicieli organizacji w zespołach roboczych rozwiały się.

II. Działania strażnicze

Jak wskazywały informacje pozyskane przez Federację w drugiej połowie 2012 roku, stan przygotowań województwa do nowej perspektywy finansowej był bardzo spowolniony, a działania województwa koncentrowały się wokół aktywności *Zespołu ds. programowania przyszłej perspektywy finansowej UE na lata 2014-2020*. Skład zespołu stanowili wyłącznie przedstawiciele administracji regionalnej i jednostek podległych. Zarząd Federacji wystąpił wówczas z oficjalnym listem do Marszałka Województwa. Od tego momentu można mówić o programowych (tj. planowych i konsekwentnych) działaniach Federacji dotyczących monitoringu przygotowań regionu do nowej perspektywy finansowej 2014-2020 oraz rzecznictwa na rzecz udziału organizacji pozarządowych w tych procesach. Działania te można podsumować do trzech etapów, przyjmując dla każdego z etapów hasłowe nazwy:

1. **RZECZNICTWO**, czyli dążenie do włączenia organizacji pozarządowych w planowanie wykorzystania wsparcia unijnego

2. **REPREZENTACJA**, czyli stworzenie i promocja zasad wyłonienia przedstawicieli organizacji w grupie roboczej ds. tworzenia programu operacyjnego

3. **UCZESTNICTWO**, czyli aktywność w wypracowaniu i wprowadzeniu postulatów organizacji do przygotowywanego programu

1. RZECZNICTWO

Tak jak zostało to już wskazane powyżej, w listopadzie 2012 roku członkowie Zarządu Federacji napisali do Marszałka Województwa:

„Szanowny Panie Marszałku,

z dużym zainteresowaniem organizacje członkowskie Kujawsko-Pomorskiej Federacji Organizacji Pozarządowych śledzą przygotowania Województwa do wykorzystania środków unijnych po 2013 roku. Ważnym etapem tych przygotowań jest powołanie przez Pana Marszałka „zespołu ds. programowania przyszłej perspektywy finansowej UE na lata 2014-2020". Zgodnie z treścią zarządzenia o jego powołaniu, zespół jest ciałem opiniująco-doradczym dla Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego w zakresie działań podejmowanych na rzecz przyszłego okresu programowania.

W związku z tym, że w skład Zespołu wchodzą wyłącznie przedstawiciele Urzędu Marszałkowskiego, dyrektorzy departamentów oraz kierownicy jednostek organizacyjnych Województwa, zwracamy się do Pana Marszałka z pytaniem, czy zespół ten zostanie poszerzony o przedstawicieli innych sektorów, zwłaszcza przedstawicieli organizacji pozarządowych? Jaki jest harmonogram najbliższych prac zespołu, a zwłaszcza jego poszerzenia?

Doświadczenia partnerów pozarządowych w pozyskiwaniu, wdrażaniu i rozliczaniu środków unijnych z lat 2004-2006, a zwłaszcza z okresu 2007-2013 wydają się być doświadczeniem o ogromnym znaczeniu. Jednak dalece ważniejsze są doświadczenia i wiedza o potrzebach społecznych, które przekładają się na kierunki wykorzystania unijnych środków. Apelujemy o rozszerzenie składu zespołu ds. programowania przyszłej perspektywy finansowej UE o przedstawicieli III sektora, tak aby możliwe było już teraz jak najlepsze planowanie wykorzystania

środków unijnych oraz skorzystanie ze swego rodzaju „świeżego spojrzenia", które reprezentanci tych środowisk wniosą do prac zespołu."

List dotyczył potrzeby partycypacyjnego planowania wykorzystania środków UE w regionie, jak też podkreślono w nim potrzebę uwzględnienia perspektywy i doświadczeń sektora pozarządowego oraz jego wiedzy o potrzebach społecznych w programowaniu wsparcia UE. List został złożony 21 listopada 2012 roku, a odpowiedzi na niego udzielił członek zarządu województwa w liście z 31 grudnia 2012. **Odpowiedź wskazywała, że w zakresie przygotowań do nowej perspektywy niewiele się w regionie dzieje, nie ma harmonogramu prac, a pomysł na włączanie organizacji w procesy programowania jest niejasny i zakłada udział organizacji wyłącznie na etapie konsultacji gotowego projektu programu.**

„W odpowiedzi na pismo (…) informuję, że powołany 31 sierpnia 2011 roku zespół ma charakter wyłącznie roboczy i służy obecnie jako ciało doradcze i opiniujące prace przygotowawcze do sporządzenia nowego regionalnego programu operacyjnego. W związku z tym, że proces programowania dopiero się rozpoczyna, stąd skład zespołu nie wykracza poza przedstawicieli Urzędu Marszałkowskiego.
W kolejnym etapie, tj. podczas przeprowadzania konsultacji społecznych opracowywanego projektu kujawsko-pomorskiego regionalnego programu operacyjnego na lata 2014-2020, przewiduje się szeroki udział partnerów pozarządowych, a także innych środowisk, dla których niezmiernie ważne jest programowanie rozwoju regionalnego w naszym województwie.
Dziękuję za okazane zainteresowanie pracami Zespołu i zachęcam do współpracy oraz wymiany doświadczeń w późniejszych pracach nad wyżej wymienionym dokumentem."

Problem opieszałości w tworzeniu, powoływaniu i pracach zespołów międzysektorowych przygotowujących programy regionalne 2014-2020 okazał się problemem ogólnopolskim. Wydaje się on tym bardziej poważny, że zgodnie z nowym podejściem do wydatkowania funduszy strukturalnych w Polsce rola i znaczenie samorządów wojewódzkich miała znacznie wzrosnąć – każdy z regionów będzie miał swój indywidualny program i dysponował będzie dużą pulą pieniędzy na jego realizację (w przypadku województwa kujawsko-pomorskiego mają to być prawie 2 miliardy euro).

Do Ministerstwa po pomoc

Sytuacją na szczeblu ogólnopolskim zajmuje się szeroko i aktywnie Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych (OFOP), która w lutym 2013 roku rozesłała do wszystkich marszałków województw pytanie:

„Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych zwraca się z prośbą o informację, które organizacje pozarządowe zostały Przez Pana Marszałka zaproszone do udziału w pracach grup roboczych przygotowujących regionalny program operacyjny 2014-2020?
Zgodnie z uchwałą nr 1/2013 Międzyresortowego Zespołu ds. Programowania i Wdrażania Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności z 4 lutego 2013 r. w sprawie powołania Grup roboczych wspierających prace nad przygotowaniem programów operacyjnych na lata 2014-2020, każda instytucja odpowiadająca za przygotowanie projektu programu - zarówno na poziomie krajowym, jak i wojewódzkim - jest zobowiązana do powołania stosownej grupy roboczej, w której będą obecni reprezentanci różnych środowisk, w tym organizacji pozarządowych."

Na pytanie odpowiedziały tylko niektóre regiony, a z województwa kujawsko-pomorskiego odpowiedź nie wpłynęła. Wówczas OFOP poinformował (marzec 2013) o sytuacji w kraju Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, które koordynuje prace regionów w kontekście funduszy europejskich:

„Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych (OFOP) w dniu 13 lutego br. wystosowała do wszystkich marszałków województw pytanie donośnie zaangażowania organizacji pozarządowych w proces tworzenia regionalnych programów operacyjnych 2014-2020. Do dnia dzisiejszego Federacja otrzymała odpowiedzi z 8 województw (…) Biorąc pod uwagę tempo prac nad programami, również w powiązaniu z debatą na poziomie międzynarodowym, niepokoi opieszałość regionów w prowadzeniu dialogu z udziałem środowisk pozaadministracyjnych.

Z kolei brak odpowiedzi z regionów kujawsko-pomorskiego, lubelskiego, lubuskiego, łódzkiego, małopolskiego, śląskiego, świętokrzyskiego oraz warmińsko-mazurskiego wzbudza nas najwyższy niepokój, że władze regionalne w tych województwach nie respektują udziału organizacji w debacie na temat kształtu RPO 2014-2020. Deklarując gołosłownie zrozumienie dla sensu zasady partnerstwa, realnie zamykają się we własnym gronie, nie dopuszczając do głosu mieszkańców czy organizacji z województwa.

Dlatego też zwracamy się z prośbą o pilną interwencję w tej sprawie. Obawiamy się, że wymóg realizacji zasady partnerstwa poprzez współpracę w grupach roboczych zostanie zastąpiony ogólnymi konsultacjami społecznymi, które przecież w myśl ww. uchwały stanowią ważny, ale dopiero kolejny etap prac nad programami."

Po liście OFOP do Ministerstwa wydarzenia nabrały tempa. **Po kilku tygodniach od korespondencji Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego rozpoczął konstytuowanie grupy roboczej, która miała przygotować pomysł na wydatkowanie środków unijnych między 2014 a 2020 rokiem**, czyli Regionalny Program Operacyjny 2014-2020 (RPO).

List otwarty

Zaproszenie do udziału w grupie roboczej otrzymał także Sejmik Organizacji Pozarządowych Województwa. Jednak w praktyce miał dwa dni na ustosunkowanie się do tego zaproszenia. Propozycja Urzędu przewidywała, że z sektora pozarządowego zostanie wskazanych 6 członków i 6 ich stałych zastępców. Federacja napisała więc znów do Marszałka Województwa. Tym razem korespondencja była publicznie dostępna, bowiem Federacja zdecydowała się na formułę listu otwartego, który przekazano nie tylko bezpośrednio do Urzędu Marszałkowskiego, ale także do mediów oraz opublikowano m.in. na stronie internetowej Federacji (informacja „Chcemy poważnego partnerstwa i partycypacji. List otwarty" z 17 czerwca 2013).

„Szanowny Panie Marszałku,

z oburzeniem przyjęliśmy informację o sposobie tworzenia zespołu, który przygotować ma Kujawsko-Pomorski Regionalny Program Operacyjny 2014-2020. Urząd Marszałkowski ***zaproponował dwa dni Sejmikowi Organizacji Pozarządowych na wytypowanie przedstawicieli środowiska pozarządowego*** *do pracy w „Grupie roboczej wspierającej przygotowanie RPO". Podejście takie przeczy podstawowym zasadom*

dobrej współpracy oraz wskazuje jak powierzchownie ww. zespół traktują jego organizatorzy. ***Takie podejście odbieramy jako wyłącznie instrumentalne traktowanie partnerów pozarządowych****.*

W naszej ocenie pośpiech w tworzeniu zespołu to dowód na ***niezrozumienie konieczności zastosowania partycypacji społecznej w planowaniu i realizacji wyzwań jakie stoją przed regionem kujawsko-pomorskim****. Działaniom Urzędu Marszałkowskiego w przedmiotowej kwestii daleko do zastosowania w praktyce zasady partnerstwa, tak mocno akcentowanej w rozporządzeniach unijnych regulujących zasady wydatkowania funduszy strukturalnych, jak i w uchwale Międzyresortowego Zespołu ds. Programowania i Wdrażania Funduszy Strukturalnych ws. powołania Grup roboczych wspierających prace nad przygotowaniem programów operacyjnych na lata 2014-2020.*

Kujawsko-Pomorska Federacja Organizacji Pozarządowych występowała dwukrotnie do Zarządu Województwa z prośbą o świadome, planowe i transparentne tworzenie zespołów przygotowujących zasady wykorzystania środków unijnych w regionie. Pierwszy raz w listopadzie 2012 roku, a drugi raz w porozumieniu z Ogólnopolską Federacją Organizacji Pozarządowych w lutym 2013 roku. Na pierwszy list otrzymaliśmy odpowiedź zdawkową, na drugi nie było jej wcale.

Jako organizacje pozarządowe regionu domagamy się od Zarządu Województwa i Urzędu Marszałkowskiego pełnej otwartości w przygotowywaniu, realizacji, monitoringu i ewaluacji Kujawsko-Pomorskiego Regionalnego Programu Operacyjnego 2014-2020. ***Oczekujemy wskazania nowego terminu zgłaszania reprezentantów do Grupy roboczej****, który umożliwi Sejmikowi Organizacji rzetelne przeprowadzenie naboru kandydatów spośród ponad 4 tys. organizacji pozarządowych regionu.*

Obawiamy się, że jeżeli teraz, u progu nowej perspektywy finansowej 2014-2020 nie stać nas będzie w regionie na zrozumienie potrzeby partnerstwa i partycypacji oraz na ułożenie i zastosowanie przejrzystych zasad współpracy Samorządu Województwa z instytucjami, organizacjami i mieszkańcami regionu, środki wsparcia unijnego mogą nie trafić w rzeczywiste potrzeby mieszkańców, a nieporozumienia i niechęć do współpracy międzysektorowej będą narastać po stronie każdego z sektorów życia społecznego."

O liście otwartym informowały lokalne i regionalne media, m.in. Radio „PiK" oraz dziennik „Express Bydgoski" (w artykule „*Skarżą się, że marszałek nie bierze ich na serio*" z 19 czerwca 2013 roku).

Koniec listów, czas spotkań

Na list otwarty Federacji ws. sposobu powoływania „Grupy roboczej", która przygotować ma nowy Regionalny Program Operacyjny, Marszałek Województwa zareagował błyskawicznie – już **w dwa dni po publikacji „Listu" Zarząd Województwa zdecydował o przedłużeniu o dwa tygodnie czasu na zgłoszenie reprezentantów III sektora do Grupy, a przedstawiciele Federacji zostali zaproszeni na spotkanie z Marszałkiem**. Spotkanie dało możliwość szerszej rozmowy o możliwościach i wyzwaniach dla organizacji pozarządowych w planowaniu i wydatkowaniu środków unijnych w najbliższych latach, a także w zakresie potrzeb usprawnienia działań Urzędu Marszałkowskiego wobec organizacji, zwłaszcza w zakresie lepszego i bardziej świadomego przepływu informacji, włączania organizacji w gremia doradcze oraz procesy konsultacyjne. O wynikach spotkania Federacja poinformowała również na swojej stronie internetowej (informacja „Nasze spotkanie z Marszałkiem Województwa – więcej czasu, planowe działanie" z 21 czerwca 2013), oraz na portalach branżowych i społecznościowych.

2. REPREZENTACJA

Przedstawiciele Federacji postulowali, aby za nabór kandydatów do grupy nadal odpowiedzialny był Sejmik Organizacji Pozarządowych jako najszersza reprezentacja organizacji z regionu. Natomiast krótko po spotkaniu Federacja wspólnie z pełnomocnik zarządu województwa ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi

opracowała propozycję procedury naboru i wyłonienia 6 przedstawicieli organizacji pozarządowych wraz z 6 stałymi zastępcami. Propozycję przekazano Sejmikowi, który po wprowadzeniu niewielkich korekt zastosował ją. Procedura przewidywała, że osoby kandydujące musiały nie tylko zostać zgłoszone przez konkretną organizację pozarządową, ale także przedstawić rekomendacje innych organizacji. Istotne w procedurze było podejście zgodnie z którym rola „stałego zastępcy" to równoległy udział w pracach Grupy roboczej, przy czym bez prawa głosu (efektem takiego rozwiązania jest swoiste uzgadnianie głosu przez reprezentanta i jego zastępcę).

Następnie rozpoczęła się promocja rozwiązania i nabór zainteresowanych – informacje o naborze upowszechniano szeroko w różnych mediach (na stronach internetowych, poprzez newslettery, kontakty e-mail i inne). Federacja również promowała te wydarzenia m.in. na swoim profilu na Facebooku (www.facebook.com/KPFOP) oraz na stronie internetowej (informacja „Zgłoś lub rekomenduj przedstawiciela NGO" z 26 czerwca 2013).

W rezultacie działań upowszechniających i przy dużym zainteresowaniu środowiska pozarządowego na nabór odpowiedziało ponad dwadzieścia osób, spośród których Sejmik Organizacji wskazał 12 przedstawicieli środowiska.

3. UCZESTNICTWO

Pierwsze posiedzenie *Grupy roboczej wspierającej przygotowanie RPO WK-P 2014-2020* odbyło się 16 lipca 2013 roku i miało charakter sesji plenarnej, wprowadzającej w tematykę prac (Grupa liczy ponad 60 osób). W trakcie spotkania zaprezentowano harmonogram prac grupy, który zakładał, że przez okres wakacyjny zostanie wypracowana wersja projektu RPO WK-P 2014-2020, która po 30 września 2013 zostanie skierowana do szerokich konsultacji społecznych z założeniem, że 30 listopada 2013 ostateczna wersja projektu Programu będzie już gotowa. Jednocześnie członkom grupy zaprezentowano pierwszy projekt Programu (tzw. wersję 1.0), który miał stanowić punkt wyjścia do dalszych prac. Napięty terminarz przygotowań oznaczał, że zgłoszenie postulatów i propozycji środowiska pozarządowego regionu musiało zostać wypracowane jeszcze w sezonie wakacyjnym (przed końcem sierpnia br.). **Federacja zaproponowała spotkanie w formie debaty dla środowiska pozarządowego w celu wypracowania postulatów**.

Na zaproszenie Federacji w debacie (31 lipca br.) uczestniczyli przedstawiciele Grupy roboczej ds. przygotowania RPO WK-P 2014-2020, a wśród nich przedstawiciele Wojewódzkiej Rady Działalności Pożytku Publicznego, a także kandydaci do ww. Grupy, którzy z powodu ograniczonej liczby miejsc nie mogli pracować w niej bezpośrednio oraz przedstawiciele zespołu eksperckiego pracującego przy Federacji. Reprezentowany był w ten sposób głos środowiska organizacji pozarządowych zarówno z terenów wiejskich, jak i dużych ośrodków miejskich, pracujących w różnych dziedzinach i zakresach, realizatorów zadań publicznych, w tym projektów współfinansowanych z funduszy europejskich.

Spotkanie poprzedzono zbieraniem propozycji do projektu RPO WK-P od organizacji pozarządowych, a dalej w trakcie debaty propozycje te były dyskutowane i rozwijane. O spotkaniu Federacja informowała na swojej stronie internetowej (informacja „Jakiego RPO WK-P na 2014-2020 chcemy?" z 5 sierpnia 2013 roku). Zebrany i podsumowany ze spotkania materiał został rozesłany do uczestników debaty, Wojewódzkiej RDPP oraz zespołu eksperckiego Federacji i w drodze kontaktu mailowego był komentowany i uszczegóławiany. Ostatecznie, po podpisaniu uzgodnionej wersji, postulaty i propozycje w formie kilkustronicowego dokumentu zostały złożone w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Kujawsko-Pomorskiego (informacja na stronie Federacji „Postulaty organizacji – jak wydać unijne środki w najbliższych latach" z 29 sierpnia 2013).

Opracowany i złożony marszałkowi województwa materiał można śmiało nazwać **stanowiskiem sektora pozarządowego regionu**, głównie ze względu na zaangażowanie w jego przygotowanie osób z różnych obszarów (miejskich i wiejskich), branż, organizacji i gremiów. Przy jego powstaniu współpracowały nie tylko liczne organizacje, przedstawiciele sektora w Grupie roboczej wspierającej przygotowanie RPO, ale również Rada Działalności Pożytku Publicznego Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz Kujawsko-Pomorska Federacja Organizacji Pozarządowych

„***Postulaty i propozycje III sektora do Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2014-2020 (RPO)***" przewidują m.in. stworzenie odrębnej linii finansowej poświęconej społeczeństwu obywatelskiemu, umożliwienie organizacjom pozarządowym ubiegania się o środki na każde z działań planowanych do realizacji, odejście od systemowego sposobu wydawania pieniędzy na rzecz metody konkursów i inne.

Rozwiązania zaproponowane przez NGO zostały podzielone na trzy grupy:

A. Kwestie przekrojowe, tj. wartości i zasady, na których Program winien się opierać;
B. Kwestie wdrożeniowe, czyli obszary i rozwiązania które Program powinien wspierać;
C. Kwestie realizacyjne, opisujące jak wdrażać, czyli promować, wydawać i rozliczać środki.

W związku z takim podziałem, wśród postulatów znalazło się kilka przedsięwzięć (m.in. tworzenie kompleksowego systemu opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi oraz kompleksowego systemu wsparcia dla osób zagrożonych bezdomnością, realizacja działań polityki prorodzinnej, wspieranie sektora ekonomii społecznej), ale też propozycji do sposobu wydatkowania środków (m.in. przeprowadzenie dyskusji nad sposobem rozliczania projektów). Tekst „Postulatów…" jest załącznikiem do niniejszego raportu.

III. Rezultaty działań – rekomendacja (fakultatywnie)

Efekty działań monitoringowych i rzeczniczych można uznać za w pełni zadowalające, bowiem osiągnięte zostały rezultaty, jakie Kujawsko-Pomorska Federacja Organizacji Pozarządowych postawiła sobie na początku procesu monitoringu i rzecznictwa (udział w programowaniu wykorzystania funduszy strukturalnych w województwie). Dodatkowo bardzo pozytywnym elementem procesu była aktywność środowiska pozarządowego w dyskusji nad postulatami organizacji do Programu Regionalnego oraz aktywność i zaangażowanie osób reprezentujących III sektor w Grupie roboczej wspierającej powstanie Regionalnego Programu Operacyjnego WK-P 2014-2020.

Co się udało?

- ✓ **Zmienić podejście administracji regionalnej do uczestnictwa organizacji pozarządowych w przygotowaniach Regionalnego Programu Operacyjnego 2014-2020** (głównie dzięki kontaktom listownym, zwłaszcza opublikowaniu listu otwartego, który sprowokował spotkanie przedstawicieli Federacji z Marszałkiem Województwa)

- ✓ **Doprowadzić do przedłużenia okresu naboru kandydatów środowiska pozarządowego do Grupy roboczej wspierającej powstanie Regionalnego Programu Operacyjnego WK-P 2014-2020** do terminu, który pozwalał na powszechne i efektywne przeprowadzenie naboru (głównie w wyniku listu otwartego i spotkania z Marszałkiem Województwa)

- ✓ **Wyłonić grupę przedstawicieli środowiska pozarządowego** w Grupie roboczej wspierającej powstanie Regionalnego Programu Operacyjnego WK-P 2014-2020 (dzięki szerokiemu upowszechnieniu możliwości składania kandydatur oraz aktywności Sejmiku Organizacji Pozarządowych Województwa)

- ✓ **Określić zasady wyłonienia kandydatów środowiska pozarządowego w Grupie roboczej** wspierającej powstanie Regionalnego Programu Operacyjnego WK-P 2014-2020 (głównie dzięki współpracy Federacji z pełnomocnik zarządu województwa ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz aktywności i szybkości działania Sejmiku Organizacji Pozarządowych w zakresie przedyskutowania i przyjęcia zasad)

- ✓ **Wypracować postulaty i propozycje III sektora w województwie do powstającego Regionalnego Programu Operacyjnego WK-P 2014-2020** (dzięki aktywności członków Grupy oraz Rady Działalności Pożytku Publicznego, zbieraniu postulatów w drodze mailingu, debacie dla organizacji pozarządowych nad postulatami i propozycjami, dopracowaniu ostatecznej wersji materiału i jego podpisaniu przez wszystkich członków Grupy)

- ✓ **Upowszechnić wśród organizacji pozarządowych województwa informacje o przygotowywaniu nowego RPO oraz o roli i zaangażowaniu organizacji w tym procesie** (dzięki promocji przez strony internetowe organizacji i instytucji możliwości delegowania kandydatów do Grupy roboczej, promocji debaty dla organizacji, promocji postulatów i propozycji)

Jakie rekomendacje?

- Rekomendacje do dalszych działań dotyczą przede wszystkim **konieczności pilotowania losów postulatów i propozycji zgłoszonych przez organizacje pozarządowe**. Monitoring ten oznacza obowiązek aktywnego udziału przedstawicieli NGO w spotkaniach Grupy roboczej, ale także na dalszym etapie przygotowań RPO 2014-2020, tj. w trakcie spotkań otwartych w ramach konsultacji społecznych, które zapowiada Urząd Marszałkowski. Niewykluczone, że konieczne okaże się zorganizowanie spotkania dla organizacji pozarządowych i przedstawicieli Urzędu przygotowujących Regionalny Program Operacyjny.

- Dodatkowa rekomendacja dotyczy **wykorzystania zasad wyboru przedstawicieli organizacji pozarządowych do Grupy roboczej w podobnych sytuacjach, w których pojawi się konieczność wyłonienia reprezentantów NGO z większej liczby osób zainteresowanych**.

- Warto również, – w dalszych kontaktach i we współpracy z administracją wszystkich szczebli – **odwoływać się do przykładu starań organizacji o udział ich przedstawicieli w ważnym dla regionu procesie** – będzie to dobry przykład nie tylko aktywności i uporu NGO, ale także zasadności otwartej współpracy oraz partycypacji społecznej.

Załączniki do raportu:

1.	Opis procedury naboru przedstawicieli organizacji pozarządowych do *Grupy roboczej wspierającej przygotowanie Kujawsko-Pomorskiego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020*	**1**
2.	Formularz zgłoszeniowy - nabór przedstawicieli organizacji pozarządowych do *Grupy roboczej*	**1**
3.	Wzór rekomendacji dla kandydata do *Grupy roboczej*	**1**
4.	Listy członków *Grupy roboczej wspierającej przygotowanie Kujawsko-Pomorskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020*	**1**
5.	Propozycje i postulaty kujawsko-pomorskich organizacji pozarządowych do Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2014-2020	**1**